

Trần Nhân Tông
Nguyễn Giác *biên soạn*

TRẦN NHÂN TÔNG

ĐỨC VUA SÁNG TỎ MỘT DÒNG THIỀN

Trần Nhân Tông
Nguyễn Giác *biên soạn*

TRẦN NHÂN TÔNG

ĐỨC VUA SÁNG TỎ MỘT DÒNG THIỀN

NHÀ XUẤT BẢN
HỒN NHÀ VĂN

Trần Nhân Tông
Nguyễn Giác *biên soạn*

TRẦN NHÂN TÔNG
ĐỨC VUA SÁNG TỎ
MỘT DÒNG THIÊN

“TRẦN NHÂN TÔNG

ĐỨC VUA SÁNG TỎ MỘT DÒNG THIÊN”

Được xuất bản theo hợp đồng trao quyền sử dụng tác phẩm
giữa tác giả và Công ty TNHH Sách Phương Nam.

Mọi sao chép, trích dẫn phải có sự đồng ý của

Công ty TNHH Sách Phương Nam.

Xin cầu nguyện cho tất cả chúng sinh được hạnh phúc, bình an và giải thoát.

Tác giả mang ơn sâu đối với Thiền sư Thích Thanh Từ và Giáo sư Tiến sĩ Trí Siêu Lê Mạnh Thát vì các công trình nghiên cứu và dịch thuật của hai thầy mà tác phẩm này đã dựa vào để tham khảo; và đối với bốn sư soạn giả là Thiền sư Thích Tịnh Chiếu.

Cư sĩ Nguyễn Giác

nguyengiact@yahoo.com

Nhiều thế kỷ trước, một vị vua đã lãnh đạo dân tộc Việt Nam hai lần đẩy lui quân Nguyên Mông xâm lăng. Một hôm, vào năm 1293, vị vua anh hùng này đã rời ngôi vua, vài năm sau trở thành một nhà sư và đã để lại một di sản Thiền tông mà đến bây giờ vẫn còn phát triển, trở thành dòng Thiền lớn nhất tại Việt Nam. Ngài tên là Trần Nhân Tông, vị vua thứ ba của Nhà Trần và là vị sáng lập Dòng Thiền Trúc Lâm.

Ngài tên húy là Khâm, con trưởng Vua Trần Thánh Tông và Nguyên Thánh Hoàng thái hậu, sanh ngày mười một tháng Mười Một năm Mậu Ngọ (1258). Ngài tuy ở vị sang cả mà tâm hân mộ Thiền tông từ thuở nhỏ. Năm mười sáu tuổi được lập làm Hoàng thái tử. Ngài cố từ để nhường lại cho em, mà Vua cha không chịu. Vua cưới trưởng nữ của Nguyên Từ Quốc mẫu cho Ngài, tức là Khâm Từ Thái hậu sau này. Sống trong cảnh vui hòa hạnh phúc ấy mà tâm Ngài vẫn thích đi tu.

Một hôm vào lúc giữa đêm, Ngài trèo thành trốn đi, định vào núi Yên Tử. Đến chùa Tháp ở núi Đông Cứu thì trời vừa sáng, trong người mệt nhọc

quá, Ngài bèn vào nằm nghỉ trong tháp. Vị sư trụ trì ở đây thấy Ngài tướng mạo khác thường, liền làm cơm thết đãi. Vua cha hay tin, sai các quan tìm đến, Ngài bất đắc dĩ phải trở về.

Năm hai mươi mốt tuổi, Ngài lên ngôi Hoàng đế (1279). Tuy ở địa vị cửu trùng, mà Ngài vẫn giữ mình thanh tịnh để tu tập. Thường ngày, Ngài đến chùa Tư Phước trong đại nội tu tập.

Một hôm nghỉ trưa, Ngài thấy trong rốn mọc lên một hoa sen vàng lớn bằng bánh xe, trên hoa sen có đức Phật vàng. Có người đứng bên cạnh chỉ Ngài nói: “Biết ông Phật này chăng? Là đức Phật Biến Chiếu.” Tỉnh giấc, Ngài đem việc đó tâu lên vua cha. Vua Thánh Tông khen là việc kỳ đặc.

Ngài thường ăn chay lạt nên thân thể gầy ốm. Thánh Tông thấy thế lấy làm lạ, nên hỏi nguyên do. Ngài trình thật với cha. Thánh Tông khóc bảo: “Nay ta đã già, chỉ trông cậy một mình con, con lại làm như thế, làm sao gánh vác được sự nghiệp của tổ tiên?” Ngài nghe dạy cũng rơi nước mắt.

Con người Ngài rất thông minh hiếu học, đọc hết các sách vở, suốt thông nội điển (kinh) và ngoại điển (sách đời). Những khi nhàn rỗi, Ngài mời các Thiền khách bàn giải về Tâm tông (thiền), tham học thiền với Thượng Sĩ Tuệ Trung, thâm đắc đến chỗ thiền tủy. Đối với Thượng Sĩ, Ngài kính lễ làm thầy.

Những khi giặc Nguyên Mông sang quấy rối, Ngài phải xếp việc kinh kệ để lo giữ gìn xã tắc. Nhờ tình đoàn kết quân dân, Ngài đã hai lần (1285, 1288) đuổi được quân Nguyên Mông, giữ gìn trọn vẹn đất nước. Dưới triều đại Ngài, hai cuộc hội nghị nổi tiếng được ghi vào sử sách là: Hội nghị các tướng lãnh ở Bình Than, hội nghị những bô lão trong cả nước ở Diên Hồng để bàn mưu kế, tỏ quyết tâm chống giặc.

Giặc thua và bỏ chạy; các cuộc chiến kết thúc với quá nhiều sinh mạng hy sinh và thị trấn bị phá hủy. Phải mất nhiều năm mới tái thiết lại đất nước.

Năm Quý Tỵ (1293), Ngài nhường ngôi lại cho con là Trần Anh Tông, lên làm Thái thượng hoàng. Ở ngôi Thái thượng hoàng để chỉ dạy cho con được sáu năm, Ngài sắp đặt việc xuất gia.

Đến tháng Mười năm Kỷ Hợi (1299) Ngài xuất gia vào tu ở núi Yên Tử. Ở đây, Ngài chuyên cần tu tập theo Hạnh đầu đà (khổ hạnh) lấy hiệu là Hương Vân Đại Đầu Đà.

Đến năm Giáp Thìn (1304), Ngài đi khắp nơi khuyên dân dẹp bỏ những dâm từ (miếu thờ thần không chánh đáng), và dạy họ tu hành thập thiện. Vào mùa đông năm ấy, vua Anh Tông dâng biểu thỉnh Ngài về đại nội để truyền giới Bồ Tát tại gia. Sau đó, Ngài chống gậy đến chùa Sùng Nghiêm ở núi Linh Sơn để truyền bá Thiền tông.

Ngày mùng một tháng Giêng năm Mậu Thân (1308), Ngài sai Pháp Loa đến huyện Siêu Loại tại Báo Ân Thiên Tự khai giảng trụ trì. Tháng Tư năm ấy, Ngài đến chùa Vĩnh Nghiêm ở Lũng Giang kiết hạ và sai Pháp Loa khai giảng trụ trì. Chính Ngài giảng Truyền Đăng Lục, bảo Quốc sư Đạo Nhất vì chúng giảng kinh Pháp Hoa. Bãi hạ, Ngài vào núi Yên Tử, đuổi hết những người cư sĩ theo hầu hạ và những kẻ nô dịch trong chùa, không được chực hầu như trước. Chỉ để lại mười vị thị giả thường theo Ngài. Ngài lên ở am Tử Tiêu, vì Pháp Loa giảng Truyền Đăng Lục. Thị giả xuống núi gần hết, duy có đệ tử thượng túc là Pháp Loa còn ở lại.

Từ đây, Ngài leo khắp các núi, tìm kiếm các hang động, ở tại thạch thất. Pháp Loa thấy thế bạch: “Tôn đức tuổi đã già yếu, mà xông pha trong

sương tuyết, lỡ có bề gì thì mạng mạch Phật pháp trông cậy vào ai?” Ngài bảo: “Ta thời tiết đã đến, muốn tạo cái kế lâu dài vậy.”

Ngày mừng năm tháng Mười năm ấy, người nhà của Công chúa Thiên Đoan lên núi bạch Ngài: “Công chúa Thiên Đoan bệnh nặng mong được thấy Tôn đức rồi chết.” Ngài bùi ngùi bảo: “Thời tiết đã đến vậy.” Ngài bèn chống gậy xuống núi, chỉ cho theo một người thị giả.

Mùng mười Ngài về đến kinh, gặp người thân, chia sẻ các giây phút cảm xúc, và nói về pháp môn lià sinh tử.

Ngày rằm Ngài trở về núi. Ngài dừng nghỉ ở chùa Siêu Loại. Hôm sau vừa rạng đông, Ngài đi bộ đến chùa làng Cổ Châu, tự đề bài kệ rằng:

ÂM:

Thế số nhất tức mặc

Thời tình lưỡng hải ngân

Ma cung hồn quản thậm

Phật quốc bất thắng xuân.

DỊCH:

Số đời một hơi thở

Lòng người hai biển vàng

Cung ma đồn quá lăm

Cõi Phật vui nào hơn. ^[1]

Đến ngày mười bảy, Ngài dừng nghỉ ở chùa Sùng Nghiêm tại Linh Sơn, Tuyên Từ Hoàng thái hậu thỉnh Ngài vào am Bình Dương cúng trai. Ngài vui vẻ nói: “Đây là bữa cúng dường rốt sau.”

Ngày mười tám, Ngài lại đi bộ đến chùa Tú Lâm ở ngọn An Kỳ Sanh. Nghe nhức đầu, Ngài gọi hai vị Tỳ kheo trong chùa bảo: “Ta muốn lên ngọn Ngọa Vân mà chân không thể leo nổi, phải làm sao?” Hai vị Tỳ kheo bạch: “Hai đệ tử có thể giúp được.”

Đến am Ngọa Vân, Ngài tạ hai vị Tỳ kheo rằng: “Xuống núi tu hành đi, chớ xem thường việc sanh tử.”

Ngày mười chín, Ngài sai thị giả Pháp Không lên am Tử Tiêu ở núi Yên Tử gọi Bảo Sát đến đây gặp.

Ngày hai mươi mốt, Bảo Sát đến am Ngọa Vân. Ngài trông thấy mỉm cười bảo: “Ta sắp đi đây, nhà ngươi đến sao trễ vậy? Đối với Phật pháp, ngươi có chỗ nào chưa rõ hãy nói mau.”

Bảo Sát hỏi:

- Như khi Mã Tổ bệnh, Viện chủ hỏi: “Những ngày gần đây Tôn đức thế nào?” Mã Tổ bảo: “Mặt trời Phật, mặt trăng Phật.” Nói thế ý chỉ làm sao?

Ngài lớn tiếng đáp:

- Ngũ đế tam hoàng là vật gì?

(Nhật Diện Phật và Nguyệt Diện Phật là tên hai vị Phật có khuôn mặt như mặt trời, mặt trăng. Hai vị có tên trong Kinh Vạn Phật. Được nói, thọ mệnh Nhật Diện Phật 1.800 năm, Nguyệt Diện Phật chỉ một ngày, một đêm.)

Bảo Sát lại hỏi:

- Chỉ như “Hoa sum sê chừ gấm sum sê, tre đất nam chừ cây đất bắc”,
lại là sao?

Ngài đáp:

- Làm mù mắt người.

Bảo Sát bèn thôi.

Suốt mấy hôm trời đất u ám, chim vượn kêu hót rất bi thảm.

Đến ngày mừng một tháng Mười Một, đêm nay trời trong sao sáng, Ngài
hỏi Bảo Sát: “Hiện giờ là giờ gì?” Bảo Sát bạch: “Giờ Tý.”

Ngài lấy tay vén màn cửa sổ nhìn xem, nói: “Đến giờ ta đi.” Bảo Sát
hỏi: “Tôn đức đi đến chỗ nào?” Ngài nói kệ đáp:

ÂM:

Nhất thiết pháp bất sanh

Nhất thiết pháp bất diệt

Nhược năng như thị giải

Chư Phật thường hiện tiền

Hà khứ lai chi liễu dã.

DỊCH:

Tất cả pháp chẳng sanh

Tất cả pháp chẳng diệt

Nếu hay hiểu như thế

Chư Phật thường hiện tiền

Nào có đến đi ấy vậy. ^[2]

Bảo Sát hỏi:

- Chỉ như khi chẳng sanh chẳng diệt là thế nào?

Ngài liền nhắm miệng Bảo Sát tát cho một cái, nói:

- Chớ nói mớ.

Nói xong, Ngài bèn nằm như sư tử lạng lẽ mà tịch, vào niên hiệu Hưng Long thứ mười sáu (1308), thọ năm mươi một tuổi.

Sinh năm 1258 và viên tịch năm 1308, Trần Nhân Tông sống chỉ nửa thế kỷ; nhưng dòng Thiền do ngài sáng lập bây giờ đã trở thành dòng Thiền lớn nhất ở Việt Nam, sau hơn bảy trăm năm phát triển. Đồng thời là một tác giả đa dạng, ngài đã để lại nhiều bài thơ Thiền và sách về giáo pháp nhà Phật, từ đó trở thành nguồn cảm hứng cho các thế hệ tương lai.

Pháp Loa theo lời di chúc của Ngài làm lễ hỏa táng, lượm ngọc cốt có năm màu để vào bình. Vua Anh Tông cùng đình thần đem long giá rước ngọc cốt về tôn thờ nơi Đức Lăng và xây tháp ở chùa Vân Yên trên núi Yên Tử, để hiệu là Huệ Quang Kim Tháp và dâng tôn hiệu là Đại Thánh Trần Triều Trúc Lâm Đầu Đà Tĩnh Tuệ Giác Hoàng Điều Ngự Tổ Phật.

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
<link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles.css"/>
  </head>
  <body class="calibre1" id="a12">
    <div class="container" id="a11">
      <div class="container">
        <div class="container">
          <div class="container">
            <h1 class="cent1" title="Phú">
              
              <br class="calibre4"/>
            </h1>
            <p class="cent">
              
              <br class="calibre4"/>
            </p>
          </div>
        </div>
      </div>
    </div>
    <div id="ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a11" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a12" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```


Cư Trần Lạc Đạo Phú

HỘI THỨ NHẤT

***

Mình ngồi thành thị;

Nết dụng sơn lâm.

Muôn nghiệp lặng an nhàn thể tính;

Nửa ngày rồi tự tại thân tâm.

Tham ái nguồn dừng,

chẳng còn nhớ châu yêu ngọc quý;

Thị phi tiếng lặng,

được dầu nghe yến thốt oanh ngâm.

Chơi nước biếc, ẩn non xanh,

nhân gian có nhiều người đặc ý;

Biết đào hồng, hay liễu lục,

thiên hạ nằng mảy chủ tri âm.

Nguyệt bạc vừng xanh,

soi mọi chỗ thiên hà lai láng;

Liều mềm hoa tốt,

ngất quần sinh tuệ nhật sâm lâm.

Lo hoán cốt, ước phi thăng,

đan thần mới phục;

Nhắm trường sinh, về thượng giới,

thuốc thỏ còn đăm.

Sách Dịch xem chơi,

yêu tính sáng yêu hơn châu báu;

Kinh nhàn đọc dẫu,

trọng lòng rồi trọng nữa hoàng kim.

HỘI THỨ HAI

***

Biết vậy!

Miễn được lòng rồi;

Chẳng còn phép khác.

Gìn tính sáng tính mới hầu an;

Nén niềm vọng, niềm dừng chẳng thác.

Dứt trừ nhân ngã, thì ra tướng thực kim cương;
Dừng hết tham sân, mới lấu lòng màu viên giác.

Tịnh độ là lòng trong sạch,
chớ còn ngờ hỏi đến Tây phương;

Di Đà là tính sáng soi,
mưa phải nhọc tìm về Cực lạc.

Xét thân tâm, rèn tính thức,
há rằng mong quả báo phô khoe;

Cầm giới hạnh, địch vô thường,
nào có sá cầu danh bán chác.

Ăn rau ăn trái,
nghiệp miệng chẳng hiểm thưở đắng cay;

Vận giấy vận sồi, thân căn có ngại chi đen bạc.

Nhược chín vui bề đạo đức,
nửa gian lều quý nửa thiên cung;

Dầu hay mển thưở nhân nghi,

ba phiến ngói yêu hơn lầu gác.

HỘI THỨ BA

***

Nếu mà cốc,

Tội ắt đã không.

Phép học lại thông.

Gìn tính sáng, mưa lạt tà đạo;

Thừa mình học, cho phải chính tông.

Chín Bụt là lòng, xá ướm hỏi đòi cơ Mã Tổ;

Vong tài đối sắc, ắt tìm cho phải thói Bàn công.

Áng tư tài, tính sáng chẳng tham,

há vì ở Cánh Điều Yên Tử;

Rần thanh sắc niềm dưng chẳng chuyển,

lọ chi ngòi am Sạn non Đông.

Trần tục mà nên, phúc ấy càng yêu hết tấc

Sơn lâm chẳng cốc, họa kia thực cả đồ công.

Nguyên mong thân cận minh sư,

quả bồ đề một đêm mà chín;

Phúc gặp tình cờ tri thức,

hoa ưu đàm mấy kiếp đơm bông.

HỘI THỨ TƯ

***

Tin xem:

Miễn cốc một lòng;

Thì rồi mọi hoặc.

Chuyển tam độc mới chứng tam thân;

Đoạn lục căn, nên trừ lục tặc.

Tìm đường hoán cốt,

chín xá năng phục được luyện đan;

Hỏi phép chân không,

hề chi lánh ngại thanh chấp sắc.

Biết chân như, tin bát nhã,

chớ còn tìm Phật tổ Tây Đông;

Chứng thực tướng, ngộ vô vi,

nào nhọc hỏi kinh Thiên Nam Bắc.

Xem Tam tạng giáo,

ắt học đòi Thiền uyển thanh quy;

Đốt ngũ phận hương,

chẳng tốn đến chiêm đàn chiêm bặc.

Tích nhân nghì, tu đạo đức,

ai hay này chẳng Thích Ca;

Cầm giới hạnh, đoạn xan tham,

chín thực ấy là Di Lặc.

HỘI THỨ NĂM

***

Vậy mới hay!

Bụt ở cong nhà;

Chẳng phải tìm xa.

Nhân khuấy bốn nên ta tìm Bụt;

Đến cốc hay chín Bụt là ta.

Thiền ngộ năm câu, năm nhãng cong quê Hà hữu;

Kinh xem ba biển, ngời ngời mái quốc Tân La.

Trong đạo nghĩa, khoáng cơ quan,

đà lọt lẩn trường kinh cửa tổ;

Lánh thị phi, ghê thanh sắc,

ngại chơi bởi dạm liễu đường hoa.

Đức Bụt từ bi,

mong nhiều kiếp nguyên cho thân cận;

Ơn Nghiêu khoáng cả,

lọt toàn thân phô việc đã tha.

Áo miễn chần đằm ấm qua mùa,

hoặc chằm hoặc xề;

Cơm cùng cháo đói no đòi bữa,

dầu bạc dầu thoa.

Ngăn bát thức,

nén bát phong, càng đè càng bội;

Lấy tam huyền,

nong tam yếu, một cất một ma.

Cầm vốn thiếu huyền,

xá đàn dấu xoang vô sinh khúc;

Địch chẳng có lỗi,

cũng bấm chơi xướng thái bình ca.

Lấy cội tìm cành,

còn khá tiếc Câu Chi trưởng lão;

Khuấy đầu chấp bóng,

ắt kham cười Diễn Nhã Đạt Đa.

Lọt quyền Kim cương,

há mặt hầu thông nên nóng

Nuốt bông lật cực, nào tay phải xước tượng da.

HỘI THỨ SÁU

***

Thật thế!

Hãy xá vô tâm;

Tự nhiên hợp đạo.

Dừng tam nghiệp mới lạng thân tâm;

Đạt một lòng thì thông tổ giáo.

Nhận văn giải nghĩa,

rạc rài nên Thiên khách bơ vơ;

Chứng lý tri cơ, cứng cát phải nạp tăng khôn khéo.

Han hữu lậu, han vô lậu,

bảo cho hay: the lọt, duộc thương;

Hỏi Đại thừa, hỏi Tiểu thừa,

thừa thẳng tắt: lòi tiền, tơ gáo.

Nhận biết lâu lâu lòng vốn,

chẳng ngại bề thời tiết nhân duyên;

Dồi cho vặc vặc tính gương,

Vàng chữa hết quặng,

xá tua chín phen đúc chín phen rèn;

Lộc chẳng còn tham,

miễn được một thì chay một thì cháo.

Sạch giới lòng, dồi giới tướng,

nội ngoại nên Bồ tát trang nghiêm;

Ngay thờ chúa, thảo thờ cha,

đi đở mới trượng phu trung hiếu.

Tham thiên kén bạn,

nát thân mình mới khá hồi ân;

Học đạo thờ thầy,

lọt xương óc chưa thông của báo.

HỘI THỨ BẢY

***

Vậy mới hay.

Phép Bụt trọng thay;

Rèn mới cốc hay.

Vô minh hết bồ đề thêm sáng;

Phiền não rời đạo đức càng say.

Xem phỏng lòng kinh,

lời Bụt thốt dễ cho thấy dấu;

Học đòi cơ tổ,

xá thiên không khôn chút biết nay (nơi).

Cùng căn bản, rửa trần duyên,

mưa để mây hào ly đương mặt;

Ngã thẳng chàng, viên tri kiến,

chớ cho còn họa trử công tay.

Buông lửa giác ngộ,

đốt hoại thây rừng tà ngày trước;

Cầm kiếm trí tuệ,

quét cho không tính thức thuở nay.

Vâng ơn Thánh, xót mẹ cha, thờ thầy học đạo;

Mến đức Cồ, kiêng bụi ngọt, cầm giới ăn chay.

Cảm đức từ bi, để nhiều kiếp nguyên cho thân cận;

Đội ơn cứu độ, nát muôn thân thà chịu đắng cay.

Nghĩa hãy nhớ, đạo chẳng quên,

hương hoa cúng xem còn nên thảo;

Miệng rằng tin, lòng lại lổi,

vàng ngọc thờ cũng chữa hết ngay.

HỘI THỨ TÁM

Chưng ấy:

Chín xá tua rên;

Chớ nên tuyệt học.

Lay ý thức chớ chấp chẳng chẳng;

Nén niềm vọng mưa còn xóc xóc.

Công danh mảng đằm,

ấy toàn là những đứa ngây thơ;

Phúc tuệ gồm no,

chín mới khá nên người thực cốc.

Dựng cầu dò, dôi chiền tháp,

ngoại trang nghiêm sự tướng hãy tu;

Săn hỷ xả, nhuyển từ bi,

nội tự tại kinh Lòng hằng đọc.

Rèn lòng làm Bụt, chín xá tua một sức dôi mài;

Đãi cát kén vàng, còn lại phải nhiều phen lựa lọc.

Xem kinh đọc lục, làm cho bằng thừa thấy thừa hay;

Trọng Bụt tu thân, dùng mưa lổi một tơ một tóc.

Cùng nơi ngôn cú, chín chẳng hề một phút ngại lo;

Rất thừa cơ quan, mưa còn để tắm hơi lợt lọc.

HỘI THỨ CHÍN

***

Vậy cho hay:

Cơ quan tổ giáo;

Tuy khác nhiều đàng,

Chẳng cách mấy gang.

Chín xá nói từ sau Mã Tổ;

Ắt đã quên thuở trước Tiêu Hoàng.

Công đức toàn vô, tính chấp si càng thêm lỗi;

Khuếch nhiên bất thức, tai ngu mắng ắt còn vang.

Sinh Thiên Trúc, chết Thiếu Lâm,

chôn đối chân non Hùng Nhĩ;

Thân bồ đề, lòng minh kính,

bài giờ mặt vách hành lang.

Vương lão chém mèo, rạt thầy lòng ngựa thủ tọa;

Thầy Hồ khua chó, trở xem trí nhẹ con giàng.

Chợ Lư Lãng gạo mắc quá ư, chẳng cho mà cả;

Sở Thạch Đầu đá trơn hết tấc, khôn đến thừa đàng.

Phá Táo cất cờ,

đạp xuống dấu thiêng thần miếu;

Câu Chi đời ngón, dùng đòi nếp cũ ông ang.

Lưỡi gươm Lâm Tế, nạng Bí Ma,

trước nạp tảng no dầu tự tại;

Sư tử ông Đoan, trâu thầy Hựu,

rắn đàn việt hươm xá nghênh ngang.

Giơ phiến tử, cất trúc bề,

nghiêm kẻ học cơ quan nhẹ nhẫ;

Xô hòn cầu, cầm mộc thước,

bạn thiền hòa chước móc khoe khoang.

Thuyền Tử rà chèo,

dòng xanh chữa cho tịnh tây;

Đạo Ngô múa hốt,

càn ma đường thấy quái quàng.

Rồng Yếm Lão nuốt càn khôn, ta xem chín lệ;

Rắn ông Tồn ngang thế giới, người thấy ắt dang.

Cây bách là lòng,

thác ra trước phải phương Thái Bạch;

Bính đình thuộc hỏa,

lại trở sau lối hướng Thiên cang.

Trà Triệu Lão, bánh Thiều Dương,

bầy thiên tử hãy còn đói khát;

Ruộng Tào Khê vườn Thiều Thất,

chúng nạp tăng những để lưu hoang.

Gieo bó củi, nẩy bông đèn, nhân mang mới nết;

Lộc đào hoa, nghe tiếng trúc, mặc vẻ mà sang.

HỘI THỨ MƯỜI

Tượng chúng ấy,

Cốc một chân không;

Dùng đòi căn khí.

Nhân lòng ta vượng chấp khôn thông;

Há cơ tổ nay còn thừa bí.

Chúng Tiểu thừa cốc hay chữa đến,

Bụt xá ngăn Bảo sở hóa thành;

Đấng Thượng sĩ chứng thực mà nên,

ai ghê có sơn lâm thành thị.

Núi hoang rừng quạnh,

ấy là nơi dật sĩ tiêu dao;

Chiền vắng am thanh,

chỉn thực cảnh đạo nhân du hý.

Ngựa cao tán cả,

Diêm Vương nào kể đũa nghênh ngang;

Gác ngọc lâu vàng,

ngục tốt thiếu chi người yêu quý.

Chuộng công danh, lòng nhân ngã,

thực ấy phàm phu;

Say đạo đức, đời thân tâm,

định nên thánh trí.

Mây ngang mũi dọc,

tướng tuy lạ xem ắt bằng nhau;

Mắt thánh lòng phàm,

thực cách nhãn vắn vắn thiên lý.

Kệ rằng:

Cư trần lạc đạo thả tùy duyên

Cơ tắc xan hề khốn tắc miên

Gia trung hữu bảo hữu tâm mịch

Đối cảnh vô tâm mặc vấn thiên

(Ở đời vui đạo, hãy tùy duyên,

Đói cứ ăn đi mệt ngủ liền.

Trong nhà có báu thôi tìm kiếm,

Đối cảnh vô tâm, chớ hỏi thiên.)

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
<link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles.css"/>
</head>
<body class="calibre1" id="a16">
<div class="container" id="a15">
  <div class="container">
    <div class="container">
      <div class="container">
        <h2 class="cent2">
          Đắc Thú Lâm Tuyên Thành Đạo Ca
        </h2>
        <p class="cent">
          <br class="calibre4"/>
        </p>
        <p class="calibre7">
          Sinh có nhân thân,
        </p>
        <p class="calibre7">
          Ấy là họa cả;
        </p>
        <p class="calibre7">
          Ai hay cóc đợc,
        </p>
        <p class="calibre7">
          Mới óc là đã.
        </p>
        <p class="calibre7">
          Tuần này mà ngẫm,
        </p>
        <p class="calibre7">
          Ta lại xá ta;
        </p>
        <p class="calibre7">
          Đắc ý cong lòng,
        </p>
      </div>
    </div>
  </div>
</div>
```


<p class="calibre7">
Cười riêng ha hả.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Công danh chẳng trọng,
</p>
<p class="calibre7">
Phú quý chẳng màng;
</p>
<p class="calibre7">
Tần Hán xưa kia,
</p>
<p class="calibre7">
Xem đà hèn hạ.
</p>
<p class="calibre7">
Yên bê`phận khó,
</p>
<p class="calibre7">
Kiếm chôn dưỡng thân;
</p>
<p class="calibre7">
Khuất tịch non cao,
</p>
<p class="calibre7">
Nấu mình sơn dã.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Vượn mừng hủ hỷ,
</p>
<p class="calibre7">
Làm bạn cùng ta;
</p>
<p class="calibre7">
Vẳng về ngàn kia,
</p>
<p class="calibre7">
Thân lòng hỷ xả.
</p>

<p class="calibre7">
Thanh nhàn vô sự,
</p>
<p class="calibre7">
Quét tước đài hoa;
</p>
<p class="calibre7">
Thờ phụng Bụt trời,
</p>
<p class="calibre7">
Đêm ngày hương hỏa.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Tụng kinh niệm Bụt,
</p>
<p class="calibre7">
Chúc thánh khải cầu;
</p>
<p class="calibre7">
Tam hữu tứ ân,
</p>
<p class="calibre7">
Ta nguyện được bả.
</p>
<p class="calibre7">
Niệm lòng vặc vặc,
</p>
<p class="calibre7">
Giác tính quang quang;
</p>
<p class="calibre7">
Chẳng còn bỉ thử?
</p>
<p class="calibre7">
Tranh nhân chấp ngã.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Trần duyên rũ hết,
</p>

<p class="calibre7">
Thị phi chẳng hề.
</p>
<p class="calibre7">
Rèn một tấm lòng,
</p>
<p class="calibre7">
Đêm ngày đơn đả.
</p>
<p class="calibre7">
Ngôi cong trành thê,
</p>
<p class="calibre7">
Chẳng quản sự thay.
</p>
<p class="calibre7">
Vãng vãng ngàn kia,
</p>
<p class="calibre7">
Dầu lòng dong thả.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Học đòi chư Phật,
</p>
<p class="calibre7">
Cho được viên thành;
</p>
<p class="calibre7">
Xướng khúc vô sinh.
</p>
<p class="calibre7">
An thiên tiêu sá.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Ai ai xá cóc,
</p>
<p class="calibre7">
Bằng huyễn chiêm bao;
</p>

<p class="calibre7">
Xây tỉnh giắc hòe,
</p>
<p class="calibre7">
Châu rơi lã chã.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Cốc hay thân huyêñ,
</p>
<p class="calibre7">
Chãng khác phù vân;
</p>
<p class="calibre7">
Vạn sự giai không,
</p>
<p class="calibre7">
Tựa dườg bọt bê?
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Đem mình nấu tới,
</p>
<p class="calibre7">
Cảnh vãng ngàn kia;
</p>
<p class="calibre7">
Độc chí tu hành,
</p>
<p class="calibre7">
Giấy sôì bô bả.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Lành người chãng chớ.
</p>
<p class="calibre7">
Dữ người chãng hay;
</p>

<p class="calibre7">
Ngậm miệng đấp tai,
</p>
<p class="calibre7">
Hê`chi họa cả.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
An thân lập mệnh.
</p>
<p class="calibre7">
Thời tiết nhân duyên;
</p>
<p class="calibre7">
Cắt thịt phân cho,
</p>
<p class="calibre7">
Dầu là chim cá.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Thân này chẳng quản.
</p>
<p class="calibre7">
Bữa đói bữa no;
</p>
<p class="calibre7">
Địa thủy hỏa phong,
</p>
<p class="calibre7">
Dầu là biến hóa.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Pháp thân thường trụ,
</p>
<p class="calibre7">
Phô`mãn thái hư,
</p>

<p class="calibre7">
Hiển hách mục tiên,
</p>
<p class="calibre7">
Viên dung lửa lửa.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Thiên tông chỉ thị,
</p>
<p class="calibre7">
Mục kích đạo tôn;
</p>
<p class="calibre7">
Không cóc truyền thanh,
</p>
<p class="calibre7">
Âm hưởng ứng dã.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Phô người học đạo,
</p>
<p class="calibre7">
Vô số' nhiều thay;
</p>
<p class="calibre7">
Trúc hóa nên rông,
</p>
<p class="calibre7">
Một hai là họa.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Bởi lòng vờ vệt,
</p>
<p class="calibre7">
Trở Bắc làm Nam;
</p>

<p class="calibre7">
Nhất chỉ đầu thiên,
</p>
<p class="calibre7">
Sắt na hết cả.
</p>
<p class="calibre7">
<em class="calibre8">
<br class="calibre4"/>

</p>
<p class="calibre7">
<em class="calibre8">
Kệ rằng:

</p>
<p class="calibre7">
Cảnh tịch an cư tự tại tâm,
</p>
<p class="calibre7">
Lương phong xuy đệ nhập tùng âm.
</p>
<p class="calibre7">
Thiên sàng thọ hạ nhất kinh quyển,
</p>
<p class="calibre7">
Lưỡng tự thanh nhàn thảng vạn cầm.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
Cảnh vắng sông yên tự tại hồn,
</p>
<p class="calibre7">
Bóng tùng gió mát thổi từng cơn.
</p>
<p class="calibre7">
Giường thiên một quyển kinh bên góc,
</p>
<p class="calibre7">
Hai chữ thanh nhàn vạn nén hơn.
</p>
<p class="right">
(Bản Việt dịch bài kệ là của GS. Lê Mạnh Thát)

```
</p>
<p class="cent">
</p>
</div>
</div>
</div>
</div>
<div id="ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a15" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a16" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
<link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles.css"/>
</head>
<body class="calibre1" id="a18">
<div class="container" id="a17">
  <div class="container">
    <div class="container">
      <div class="container">
        <h1 class="cent1" title="Thơ">
          
          <br class="calibre4"/>
        </h1>
        <p class="cent">
          1
        </p>
        <p class="cent">
          Tức sự
        </p>
        <p class="cent">
        </p>
        <p class="calibre7">
          Xong mùa Giá chi thư'áo xuân,
        </p>
        <p class="calibre7">
          Hôm nay huống gặp tiết thanh minh.
        </p>
        <p class="calibre7">
          Đây mâm bánh cuốn như hồng ngọc
        </p>
        <p class="calibre7">
          Phong tục từ xưa của Việt Nam.
        </p>
        <p class="cent">
        </p>
        <p class="cent">
```

2
</p>
<p class="cent">
Tiễn sứ Bắc Lý Trọng Tấn
</p>
<p class="cent">
Tiêu Phương Mai
</p>
<p class="calibre7">
Thăm thăm Linh Trì âm tiệc đưa
</p>
<p class="calibre7">
Người về khôn cách gió xuân ngừa.
</p>
<p class="calibre7">
Nào hay sao sứ hai ngôi phúc,
</p>
<p class="calibre7">
Sáng rọi trời Nam mây tối bura.
</p>
<p class="cent">
3
</p>
<p class="cent">
Tiễn sứ Bắc Ma Hợp
</p>
<p class="cent">
Kiều Nguyên Lăng
</p>
<p class="calibre7">
Trời Nam, sao sứ rọi hai ngôi
</p>
<p class="calibre7">
Dẫn lối ba vòng đêm sáng soi
</p>
<p class="calibre7">
Bên ấy ơn sâu tình dẽ cảm
</p>
<p class="calibre7">
Nơi đây tục bạc lẽ thẹn tôi
</p>
<p class="calibre7">
Mù xông cờ tiết thân mừng khỏe
</p>
<p class="calibre7">

Roi vút gió xuân ngựa kết đôi
</p>
<p class="calibre7">
Trung thông vạc lời xin hãy nhớ
</p>
<p class="calibre7">
Nỗi lo đất nước khỏi nung sôi.
</p>
<p class="cent">
4
</p>
<p class="cent">
Họa thơ Kiều Nguyên Lãng
</p>
<p class="calibre7">
Non Nam hành lý nhẹ mây tung
</p>
<p class="calibre7">
Xuân đến cành mai mới mấy bông
</p>
<p class="calibre7">
Khắp thấy cùng thương thiên tử' đức
</p>
<p class="calibre7">
Sông không giúp thế' trượng phu buồn
</p>
<p class="calibre7">
Ngựa xông sương tuyết đầu còn ngoái
</p>
<p class="calibre7">
Mắt ngắm non sông xe chút ngừng
</p>
<p class="calibre7">
Sông Nhị ngày mai mờ khói nước
</p>
<p class="calibre7">
Rượu đào tươi mát rửa lòng trong.
</p>
<p class="cent">
5
</p>
<p class="cent">
Hoa mai sớm (1)
</p>
<p class="calibre7">

Vàng điểm tua hoa năm cánh tròn
</p>
<p class="calibre7">
San hô chìm bóng vẩy phô tuôn
</p>
<p class="calibre7">
Ba đông cành trắng hoa khoe trước
</p>
<p class="calibre7">
Một nén hương xuân nhánh hãy còn
</p>
<p class="calibre7">
Cam lộ ngát thơm say bướm tỉnh
</p>
<p class="calibre7">
Dạ quang tựa nước khát chim buồn
</p>
<p class="calibre7">
Hàng Nga nếu biết đây hoa đẹp
</p>
<p class="calibre7">
Quê' lạnh cung Thiềm thôi ở luôn.
</p>
<p class="cent">
6
</p>
<p class="cent">
Hoa mai sớm (2)
</p>
<p class="calibre7">
Ngại rét năm ngày cửa biêng ra
</p>
<p class="calibre7">
Gió xuân trước đã đến cây già
</p>
<p class="calibre7">
Bóng giăng mặt nước băng vừa vỡ
</p>
<p class="calibre7">
Hoa trĩu đầu cành ám chưa pha
</p>
<p class="calibre7">
Xóm núi trắng chìm lời hát Việt
</p>
<p class="calibre7">

Ái quan mây đẫm tiếng tiêu Hồ`
</p>
<p class="calibre7">
Một cảnh lạc tới giắc mơ bạn
</p>
<p class="calibre7">
Tỉnh dậy tặng người chẳng nở đưa.
</p>
<p class="cent">
7
</p>
<p class="cent">
Cảnh xuân
</p>
<p class="calibre7">
Chim hót nhớn nhỡ, hoa liêu dày,
</p>
<p class="calibre7">
Bóng thềm nhà vẽ mây chiều bay
</p>
<p class="calibre7">
Chuyện đời khách đến thôi không hỏi
</p>
<p class="calibre7">
Cùng tựa lan can ngắm núi mây.
</p>
<p class="cent">
8
</p>
<p class="cent">
Dự yên với Văn Túc Vương
</p>
<p class="calibre7">
Chân rùa bóc đỏ mộng
</p>
<p class="calibre7">
Yên ngựa nướng vàng thơm
</p>
<p class="calibre7">
Sơn tăng giữ giới sạch
</p>
<p class="calibre7">
Cùng ngồi chẳng cùng ăn.
</p>
<p class="cent">

9

</p>

<p class="cent">

Chùa Thân Quang trkn nbi Pại Lrm

</p>

<p class="calibre7">

Bát ngát Thân Quang gọi tịch u

</p>

<p class="calibre7">

Trời trăng ôm cõi đến ngao du

</p>

<p class="calibre7">

Lâu đài một tá bày tranh vẽ

</p>

<p class="calibre7">

Thê'giới ba ngàn lọt mắt thơ

</p>

<p class="calibre7">

Lắm đôi thói đời mây thương cầu

</p>

<p class="calibre7">

Đâu hay từng cõi trắng đầu sư

</p>

<p class="calibre7">

Thấp hương lê~Phật trừ đôi việc

</p>

<p class="calibre7">

Hết thấy suy tư mặc bỏ lò.

</p>

<p class="cent">

10

</p>

<p class="cent">

Đê`nhà thủy tạ chùa Phô'Minh

</p>

<p class="calibre7">

Xông hết nghìn hương thơm ngát nhà,

</p>

<p class="calibre7">

Mới dâng dòng nước mát đầu xa

</p>

<p class="calibre7">

Cửa chùa dưới bóng đa già khép

</p>

<p class="calibre7">

Đầu tiếng ve thu ý đậm đà
</p>
<p class="cent">
11
</p>
<p class="cent">
Ngắm cảnh chiều Thiên Trường
</p>
<p class="calibre7">
Thôn trước thôn sau tựa khói nhòa
</p>
<p class="calibre7">
Nửa không nửa có mé chiều sa
</p>
<p class="calibre7">
Mục đồng sáo vắng trâu về hết,
</p>
<p class="calibre7">
Cò trắng từng đôi ruộng xuống sà.
</p>
<p class="cent">
12
</p>
<p class="cent">
Trên đường Tây chinh
</p>
<p class="calibre7">
Hoa sóng tung lên buồm gấm bay
</p>
<p class="calibre7">
Dưới mũi đầu mệ chẳng buồm quay
</p>
<p class="calibre7">
Mây chiều Tam Giáp nhạt không đến
</p>
<p class="calibre7">
Trăng sáng Cửa Than rông có đây
</p>
<p class="calibre7">
Lạnh lẽo đường đi cung mộng cũ
</p>
<p class="calibre7">
Ngõ ngang sâu vướng rượu ly đây
</p>
<p class="calibre7">

Hán hoàng mang tiếng say chinh chiến
</p>
<p class="calibre7">
Vội vã nam nhi chi lăm vậy.
</p>
<p class="cent">
13
</p>
<p class="cent">
Trăng
</p>
<p class="calibre7">
Đầy sách, giường song chéch bóng đèn
</p>
<p class="calibre7">
Sân thu sương bữa thoáng hơi đêm
</p>
<p class="calibre7">
Tiếng chày thức dậy đâu hay biết
</p>
<p class="calibre7">
Hoa mộc trên cành trăng mới lên.
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
14
</p>
<p class="cent">
Lên núi Bảo Đài
</p>
<p class="calibre7">
Đất vắng đài thêm cô
</p>
<p class="calibre7">
Ngày qua xuân chửa nòng.
</p>
<p class="calibre7">
Gàn xa, mây núi cuốn,
</p>
<p class="calibre7">
Râm nắng, ngõ hoa lòn.
</p>
<p class="calibre7">
Muôn việc nước theo nước,

</p>
<p class="calibre7">
Trăm năm lòng bảo lòng
</p>
<p class="calibre7">
Tựa hiên nâng sáo ngọc,
</p>
<p class="calibre7">
Ngực áo, đầy trắng trong.
</p>
<p class="cent">
15
</p>
<p class="cent">
Cây mai
</p>
<p class="calibre7">
Sắt đá gan lì khinh tuyết sớm
</p>
<p class="calibre7">
Khăn xiêm mộc mạc gió đông luôn
</p>
<p class="calibre7">
Trần gian kiếm ước Hán Văn Đế'
</p>
<p class="calibre7">
Thiên hạ anh hùng Đường Thái Tông.
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
16
</p>
<p class="cent">
Đêm mười một tháng Hai
</p>
<p class="calibre7">
Rượu chút sâu vơi, vị đậm đà,
</p>
<p class="calibre7">
Giường rông chiếu trúc trải yên ra
</p>
<p class="calibre7">
Cả trời tựa nước, trăng ngày sáng,
</p>

<p class="calibre7">
Hoa phủ đầy song xuân mãi mơ.
</p>
<p class="cent">
17
</p>
<p class="cent">
Niềm oán hận của người khuê phụ
</p>
<p class="calibre7">
Ngủ dậy vén rèm, hồng thấy rơi,
</p>
<p class="calibre7">
Hoàng ly không hót giận xuân rồi.
</p>
<p class="calibre7">
Lâu tây vô cố vầng dương lặn
</p>
<p class="calibre7">
Bóng ngã về`đông hoa lã chôi.
</p>
<p class="cent">
18
</p>
<p class="cent">
Cảnh chiêu ở Châu Lạng
</p>
<p class="calibre7">
Chùa cô`điều hiu khuất khói mờ
</p>
<p class="calibre7">
Thuyền câu chiêu quạnh tiếng chuông đưa
</p>
<p class="calibre7">
Nước quang non lạng vờn âu trắng
</p>
<p class="calibre7">
Gió lạng mây đùa cây đỏ thưa.
</p>
<p class="cent">
19
</p>
<p class="cent">
Xuân muộn
</p>

<p class="calibre7">
Tuổi trẻ sao từng hiều sắc không
</p>
<p class="calibre7">
Cả xuân hoa nở ngất ngây lòng
</p>
<p class="calibre7">
Đến nay đành rõ mặt xuân ấy
</p>
<p class="calibre7">
Nệm cỏ giường thiên ngấm rụng hồng.
</p>
<p class="cent">
20
</p>
<p class="cent">
Chiều thu ở Vũ Lâm
</p>
<p class="calibre7">
Lòng khe vắt ngược bóng cầu hoa
</p>
<p class="calibre7">
Hắt sáng ngoài khe, vệt nắng tà
</p>
<p class="calibre7">
Văng vể nghìn non, rơi lá đỏ
</p>
<p class="calibre7">
Như mơ mây đẫm tiếng chuông xa.
</p>
<p class="cent">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="cent">
21
</p>
<p class="cent">
Ngày xuân thăm Chiêu Lăng
</p>
<p class="calibre7">
Hùm gấu nghiêm nghìn cửa.
</p>
<p class="calibre7">
Áo mũ bảy phẩm đây.

</p>
<p class="calibre7">
Lính bạc đầu còn đó,
</p>
<p class="calibre7">
Nguyễn Phong mãi kê'say.
</p>
<p class="cent">
22
</p>
<p class="cent">
Buổi sớm mùa xuân
</p>
<p class="calibre7">
Ngủ dậy, mở cánh cửa,
</p>
<p class="calibre7">
Xuân về` đã chẳng hay!
</p>
<p class="calibre7">
Bươm bươm một đôi trắng
</p>
<p class="calibre7">
Phơi phơi nhấm hoa bay.
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
23
</p>
<p class="cent">
Trên hô`Động Thiên
</p>
<p class="calibre7">
Cảnh hô`Động Thiên nọ,
</p>
<p class="calibre7">
Hoa cỏ kém vẻ xuân.
</p>
<p class="calibre7">
Thượng đế`thương hiu quạnh
</p>
<p class="calibre7">

Chuông thái thanh bông ngân.
</p>
<p class="cent">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="cent">
 24
</p>
<p class="cent">
 Phủ Thiên Trường
</p>
<p class="calibre7">
 Rậm lục thừa hồng thêm quạnh hiu
</p>
<p class="calibre7">
 Mây quang mưa tạnh ngân bùn tiêu
</p>
<p class="calibre7">
 Nhà trai giảng đoạn sư về viện
</p>
<p class="calibre7">
 Quán bên canh đầu cầu nguyệt treo
</p>
<p class="calibre7">
 Ba chục cung tiên giường tôi đặt
</p>
<p class="calibre7">
 Tám nghìn bóng tháp triều xuân reo
</p>
<p class="calibre7">
 Phô' minh phong cảnh y như cũ
</p>
<p class="calibre7">
 Phẳng phát hình cha mộng thấy nhiều.
</p>
<p class="cent">
 25
</p>
<p class="cent">
 Bài minh đề' trúc nô
</p>
<p class="calibre7">
 Ruột rộng, tuyệt giải
</p>

<p class="calibre7">
Đốt cứng, sương phơi
</p>
<p class="calibre7">
Mượn người làm tớ,
</p>
<p class="calibre7">
E trái tính trời.
</p>
<p class="cent">
26
</p>
<p class="cent">
Mạn hứng ở sơn phòng (1)
</p>
<p class="calibre7">
Ai buộc mà đi giải thoát tìm?
</p>
<p class="calibre7">
Không phạm sao phải kiếm thân tiên
</p>
<p class="calibre7">
Vượn mòn, ngựa mỏi ta già phải.
</p>
<p class="calibre7">
Như cũ am mây một sập thiên.
</p>
<p class="cent">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="cent">
27
</p>
<p class="cent">
Mạn hứng ở sơn phòng (2)
</p>
<p class="calibre7">
Phải trái tâm theo hoa sớm rơi
</p>
<p class="calibre7">
Lợi danh lòng lạnh mưa đêm rồi
</p>
<p class="calibre7">
Hoa tàn, mưa tạnh non im ắng

</p>
<p class="calibre7">
 Một tiếng chim kêu xuân hết thối.
</p>
<p class="cent">

 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="cent">
 28
</p>
<p class="cent">
 Tặng sứ Bắc Lý Tư Diễn
</p>
<p class="calibre7">
 Ôn Hán tràn trề mưa móc tuôn
</p>
<p class="calibre7">
 Chiếu son phượng ngậm khỏi mây hồng
</p>
<p class="calibre7">
 Khí hòa góc đất đều lan tới
</p>
<p class="calibre7">
 Bụi chiến sông trời rửa sạch trơn
</p>
<p class="calibre7">
 Thủy bảo thư vua mười lồi viết
</p>
<p class="calibre7">
 Còn hơn đàn Thuần năm dây đàn
</p>
<p class="calibre7">
 Đất trời thương hết không Nam Bắc
</p>
<p class="calibre7">
 Sấm sét sao lo lại phải bươn.
</p>
<p class="cent">
 29
</p>
<p class="cent">
 Ca ngợi Thượng Sĩ Tuệ Trung
</p>
<p class="calibre7">

Nhìn lên càng cao
</p>
<p class="calibre7">
Dùi càng bền cứng
</p>
<p class="calibre7">
Chợt ở phía sau
</p>
<p class="calibre7">
Thấy liền trước đứng
</p>
<p class="calibre7">
Cái đó gọi là
</p>
<p class="calibre7">
Thiên Thượng sĩ vững.
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
30
</p>
<p class="cent">
Đê`chùa thôn hương Cô`Châu
</p>
<p class="calibre7">
Sô`đời một màn kéo,
</p>
<p class="calibre7">
Tình người đôi mắt ngân.
</p>
<p class="calibre7">
Cung ma chật hẹp lắm,
</p>
<p class="calibre7">
Cõi Phật khôn xiết xuân.
</p>
<p class="cent">
31
</p>
<p class="cent">
Kệ thị tịch
</p>

<p class="calibre7">
Hết thủy pháp không sinh
</p>
<p class="calibre7">
Hết thủy pháp không diệt
</p>
<p class="calibre7">
Nếu hay hiểu như vậy
</p>
<p class="calibre7">
Chư Phật thường trước mặt
</p>
<p class="calibre7">
Đến đi sao có đây.
</p>
<p class="cent">
</p>
<p class="cent">
32
</p>
<p class="cent">
Thân như
</p>
<p class="calibre7">
Thân như hơi thở vào ra mũi
</p>
<p class="calibre7">
Thê'tựa gió luôn mây núi xa
</p>
<p class="calibre7">
Đô~quyên rên rĩ trắng ngày sáng
</p>
<p class="calibre7">
Đừng đê'tâm thường xuân luôn qua.
</p>
<p class="cent">

<br class="calibre4"/>
</p>
<p class="cent">
33
</p>
<p class="cent">
Người nên nhớ
</p>

<p class="calibre7">
Cối kê việc cũ người nên nhớ,
</p>
<p class="calibre7">
Hoan, Ái đang còn chực vạn quân
<a href=" ../Text/P008.htm#_ftn3" name="_ftnref3"
title="" class="calibre9">
<sup class="calibre11">
<sup class="calibre12">
[3]
</sup>
</sup>

. </p>
<p class="cent">
34
</p>
<p class="cent">
Tức sự
</p>
<p class="calibre7">
Xã tắc hai phen chôn ngựa đá,
</p>
<p class="calibre7">
Non sông nghìn thuở vững âu vàng.
</p>
<p class="cent">
35
</p>
<p class="cent">
Họa thơ Lý Tư Diễm
</p>
<p class="calibre7">
Tự xét không tài thẹn được đất
</p>
<p class="calibre7">
Chỉ vì nhiều bệnh thiếu châu trời.
</p>
<p class="calibre7">
<br class="calibre4"/>
</p>
</div>
</div>
</div>

```
</div>
<div id="ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">

<a href="#a17" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a18" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
</a> </div></body>
</html>
```

```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles.css"/>
  </head>
  <body class="calibre1" id="a20">
    <div class="container" id="a19">
      <div class="container">
        <div class="container">
          <div class="container">
            <h1 title="Tham Vấn" class="calibre10">
              
              <br class="calibre4"/>
            </h1>
            <p class="cent">
              
              <br class="calibre4"/>
            </p>
            <p class="calibre7">
              Mở đầu pháp hội, Ngài niêm hương báo ân xong bước lên
tòa. Vị Thượng thủ bạch chùy v.v... rồi Ngài nói:
            </p>
            <p class="calibre7">
              - Thích Ca Văn Phật vì một đại sự mà xuất hiện giữa cõi
đời này, suốt bốn mươi chín năm chuyển động đôi môi mà chưa
từng nói một lời. Nay ta vì các người lên ngôi tòa này, biết
nói chuyện gì đây?
            </p>
            <p class="calibre7">
              Ngôi giây lâu, Ngài ngâm:
            </p>
            <p class="calibre7">
              Âm:
            </p>
            <p class="calibre7">
              <em class="calibre8">
                Thân như hô hấp tỷ trung khí,
```


</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Thê' tợ phong hành lãnh ngoại vân.

</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Đô~quyên đê`đoạn nguyệt như trú,

</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Bất thị tâm thường không quá xuân.

</p>
<p class="calibre7">
 DỊCH:
</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Thân như hơi thở ra vào mũi,

</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Đồi giồng mây trôi đỉnh núi xa.

</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Tiếng quyên từng chập vầng trăng sáng,

</p>
<p class="calibre7">
 <em class="calibre8">
 Đâu phải tâm thường qua một xuân.

</p>
<p class="calibre7">
 <br class="calibre4"/>
</p>
<p class="calibre7">
 Ngài vô~bàn một cái nói:

</p>
<p class="calibre7">
- Không có gì sao? Ra đây! Ra đây!
</p>
<p class="cent">
***
</p>
<p class="calibre7">
Có vị Tăng hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là Phật?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Nhận đến như xưa vẫn chẳng phải.
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là Pháp?
</p>
<p class="calibre7">
- Nhận đến như xưa vẫn chẳng phải.
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là Tăng?
</p>
<p class="calibre7">
- Nhận đến như xưa vẫn chẳng phải.
</p>
<p class="calibre7">
- Cứu kính thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Bát chữ đã bày trao hết sạch,
</p>
<p class="calibre7">
Đâu còn có việc nói cùng người.
</p>
<p class="calibre7">
(Bát tự đã khai phân phó liễu

</p>
<p class="calibre7">
Cánh vô dư sự khả trình quân)
</p>
<p class="calibre7">
Lại hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là một việc hưởng thượng?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Đâu gây kêu nhật nguyệt.
</p>
<p class="calibre7">
- Dùng công án cũ làm gì?
</p>
<p class="calibre7">
- Một lần nhắc lại một lần mới.
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là giáo ngoại biệt truyền?
</p>
<p class="calibre7">
- Ếnh ương nhảy không khỏi đầu.
</p>
<p class="calibre7">
- Sau khi ra khỏi đầu thì thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
- Lại theo con ếch nhảy xuống bùn.
</p>
<p class="calibre7">
- Vẫn là nhảy chẳng khỏi.
</p>
<p class="calibre7">
Ngài bèn lớn tiếng nạt:
</p>
<p class="calibre7">
- Kẻ mù! Thấy cái gì?
</p>
<p class="calibre7">
- Đại Tôn đức lừa người làm gì?

</p>
<p class="calibre7">
 Ngài liền "hừ, hừ".
</p>
<p class="calibre7">
 Vị Tăng suy nghĩ.
</p>
<p class="calibre7">
 Ngài liền đánh.
</p>
<p class="calibre7">
 Vị Tăng lại suy nghĩ đê' hỏi.
</p>
<p class="calibre7">
 Ngài liền hét.
</p>
<p class="calibre7">
 Vị Tăng cũng hét.
</p>
<p class="calibre7">
 Ngài hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
 - Lão tăng bị một cái hét, hai cái hét của người, rốt
cuộc thế' nào? Nói mau! Nói mau!
</p>
<p class="calibre7">
 Vị Tăng suy nghĩ.
</p>
<p class="calibre7">
 Ngài lại hét một tiếng, nói:
</p>
<p class="calibre7">
 - Con chôn hoang quỷ quái! Vừa rồi tinh lạnh, giờ ở chôn
nào?
</p>
<p class="calibre7">
 Vị Tăng lễ' bái lui ra.
</p>
<p class="cent">
 ***
</p>
<p class="calibre7">
 Tăng hỏi:
</p>

<p class="calibre7">
- Đại tôn đức khô'nhọc tu hành, đã trải qua nhiều năm,
đôi với sáu thông của Phật, Ngài đã được mấy thông?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Cũng được sáu thông.
</p>
<p class="calibre7">
- Năm thông kia gác qua, thế' nào là tha tâm thông?
</p>
<p class="calibre7">
- Đây cả quốc độ, có bao nhiêu thứ tâm, Như Lai đều
biết, Như Lai đều thấy.
</p>
<p class="calibre7">
Vị Tăng liền đưa năm tay lên nói:
</p>
<p class="calibre7">
- Đã biết hết thấy hết, vậy biết cái này có vật gì?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Như có như không, chẳng phải không chẳng phải sắc.
</p>
<p class="calibre7">
- Xưa Tăng hỏi Hòa thượng Lang Gia: "Thanh tịnh bản
nhiên, vì sao chợt sanh sơn hà đại địa?" Ý chỉ thế' nào?
</p>
<p class="calibre7">
- Thật giống thuyền chài ra biển.
</p>
<p class="calibre7">
- Ý này thế' nào?
</p>
<p class="calibre7">
- Ai biết nơi chôn khói sóng xa khơi kia, riêng có chồ~
nên suy nghĩ.
</p>
<p class="cent">
***

</p>

<p class="calibre7">

Hỏi:

</p>

<p class="calibre7">

- Thế nào là gia phong Phật quá khứ?

</p>

<p class="calibre7">

Đáp:

</p>

<p class="calibre7">

Vườn rừng vắng vẻ ai xem sóc

</p>

<p class="calibre7">

Lý trắng đào hồng hoa tự nhiên.

</p>

<p class="calibre7">

Hỏi:

</p>

<p class="calibre7">

- Thế nào là gia phong Phật hiện tại?

</p>

<p class="calibre7">

Đáp:

</p>

<p class="calibre7">

Gia phong sóng bạc mê yên sớm

</p>

<p class="calibre7">

Tiên uyển đào hồng say gió xuân.

</p>

<p class="calibre7">

Hỏi:

</p>

<p class="calibre7">

- Thế nào là gia phong Phật vị lai?

</p>

<p class="calibre7">

Đáp:

</p>

<p class="calibre7">

Bãi biển chờ triều trời đợi nguyệt

</p>

<p class="calibre7">

Xóm chài nghe sáo khách nhớ nhà.

</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Gia phong Hòa thượng thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Áo rách che mây, sáng ăn cháo
</p>
<p class="calibre7">
Bình xưa tưới nguyệt, tối uống trà.
</p>
<p class="calibre7">
Lại hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Ngài Linh Vân khi xem hoa đào ngộ thì thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Tự nở tự tàn theo thời tiết
</p>
<p class="calibre7">
Đông quân bị hỏi cũng khôn lời.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Khi giết người không nhìn lại thì sao?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Gan dạ cùng mình.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:

</p>
<p class="calibre7">
- Người đại tu hành lại rơi vào nhân quả hay không?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Miệng đường chấu máu ché Phật Tô'
</p>
<p class="calibre7">
Răng như kiếm bén gặm rừng thiên.
</p>
<p class="calibre7">
Một mai chết đọa A-tỳ ngục,
</p>
<p class="calibre7">
Cười ngất Nam mô Quán Thế Âm.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
Dưới ruộng bầy cò ngàn điểm tuyết
</p>
<p class="calibre7">
Trên cây oanh đậu một cành hoa.
</p>
<p class="calibre7">
Thì thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Lâm!
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Theo Đại tôn đức thì thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:

</p>
<p class="calibre7">
Dưới ruộng bầy cò ngàn điểm tuyết
</p>
<p class="calibre7">
Trên cây oanh đậu một cành hoa.
</p>
<p class="calibre7">
Tặng nói:
</p>
<p class="calibre7">
- Đó là câu nói của tôi.
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Muôn biết thần tiên lò luyện thuốc
</p>
<p class="calibre7">
Linh đơn vốn thiệt tư'châu sa.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là thanh tịnh pháp thân?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Đục vàng rơi trong phân sự tư'
</p>
<p class="calibre7">
Người đen đúa vác bó hương thơm.
</p>
<p class="calibre7">
Tặng thưa:
</p>
<p class="calibre7">
- Học nhân không hiểu.
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:

</p>
<p class="calibre7">
Chớ học thói hồ đồ trả giá
</p>
<p class="calibre7">
Cười người chân thật dối làm nhau.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là viên mãn báo thân?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Cánh bằng bay bổng dưng cơn gió
</p>
<p class="calibre7">
Ly châu lẳng lạnh biển trong ngàn.
</p>
<p class="calibre7">
Vị tăng lễ bái.
</p>
<p class="calibre7">
Ngài bảo:
</p>
<p class="calibre7">
Nguyên lai đây đủ nhiều công dụng
</p>
<p class="calibre7">
Bởi chú quàng xiên chẳng được thành.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là thiên bách ức hóa thân?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Mây dòn sương phủ trời mù mịt

</p>
<p class="calibre7">
Tác nước như xưa trước đình đầu.
</p>
<p class="calibre7">
Tăng nói:
</p>
<p class="calibre7">
- Đúng thế!
</p>
<p class="calibre7">
Ngài bảo:
</p>
<p class="calibre7">
Cười ngất kẻ gom mây dưới đảnh
</p>
<p class="calibre7">
Bốn bề nuôt lấy hòn sắt tròn.
</p>
<p class="calibre7">
Vị Tăng lễ bái lui ra.
</p>
<p class="cent">
***
</p>
<p class="calibre7">
Pháp Loa hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Nói huyền nói diệu, luận cô' bản kim, đều thuộc thứ nói
đùa, một câu không kẹt trong ngôn ngữ làm sao nói được?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Gió đông dìu dìu ngàn hoa nở
</p>
<p class="calibre7">
Lách cách vành xe một tiếng vang.
</p>
<p class="calibre7">
Pháp Loa toan mở miệng nói, Ngài liền bảo:
</p>
<p class="calibre7">

Chim hót máu tuôn vẫn vô dụng
</p>
<p class="calibre7">
Non tây như trước phủ mây chiều.
</p>
<p class="calibre7">
Pháp Loa:
</p>
<p class="calibre7">
- Khi muôn dậm mây tạnh thì thê' nào?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài:
</p>
<p class="calibre7">
- Mưa tầm tã.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Khi muôn dậm mây che kín thì thê' nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Trắng vằng vặc.
</p>
<p class="calibre7">
- Cứu kính thê' nào?
</p>
<p class="calibre7">
- Chớ động đến, động đến ăn ba mươi gậy.
</p>
<p class="calibre7">
- Thê' nào là bản lai diện mục?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài im lặng giây lâu hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Hiều chằng?
</p>
<p class="calibre7">

Đáp:

</p>
<p class="calibre7">
- Chẳng hiểu.
</p>
<p class="calibre7">
Ngài liền đánh.
</p>
<p class="calibre7">
Pháp Loa hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là ba mươi hai tướng tốt tám mươi vẻ đẹp?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Nếu dùng sắc thấy ta,
</p>
<p class="calibre7">
Dùng âm thanh cầu ta,
</p>
<p class="calibre7">
Người ấy hành đạo tà,
</p>
<p class="calibre7">
Không thể thấy Như Lai.
</p>
<p class="calibre7">
Pháp Loa:
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là Phật?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài đáp:
</p>
<p class="calibre7">
- Tám cảm ở dưới cõi.
</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là ý Tô sư từ Ấn sang?
</p>
<p class="calibre7">

- Bánh vẽ.

</p>
<p class="calibre7">
- Thế nào là đại ý Phật pháp?
</p>
<p class="calibre7">
- Cùng hàm, đất không khác.
</p>
<p class="calibre7">
- Xưa có vị tăng hỏi Triệu Châu "Con chó có Phật tánh không?", Triệu Châu nói "Không", ý chỉ thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Đáp:
</p>
<p class="calibre7">
Chất muối ở trong nước
</p>
<p class="calibre7">
Keo xanh ở trong sắc.
</p>
<p class="calibre7">
Hỏi:
</p>
<p class="calibre7">
- Hữu cú vô cú như bìm leo cây, khi ấy thế nào?
</p>
<p class="calibre7">
Ngài bèn nói kệ:
</p>
<p class="thucdong">
<em class="calibre8">
Hữu cú vô cú

</p>
<p class="thucdong">
<em class="calibre8">
Bìm khô cây ngã

</p>
<p class="thucdong">
<em class="calibre8">
Máy kẻ nạp tăng

</p>

U đầu sút trán.

Hữu cú vô cú

Thê' lộ gió thu

Hằng hà sa số'

Va đao chạm bén.

Hữu cú vô cú

Lập tông lập chỉ

Đập gói dùi rùa

Trèo non lội nước.

Hữu cú vô cú

Chẳng có chẳng không

Khắc thuyên tìm kiếm

Tìm ngựa cứ hình (bản đồ).

Hữu cú vô cú

```
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Hồi hô~, hay không
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Nón tuyết giày hoa
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Ôm cây đợi thỏ.
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    <br class="calibre4"/>
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Hữu cú vô cú
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Tự xưa tự nay
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Chấp tay quên trắng
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Đất bằng chết chìm.
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    <br class="calibre4"/>
  </em>
</p>
```

Hữu cú vô cú

Như thê' như thê'

Chữ bát mở ra

Sao không nắm mũi?

Hữu cú vô cú

Ngó tả ngó hữu

Lau chau môn mếp

Ồn ào náo động.

```
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    <br class="calibre4"/>
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Hữu cú vô cú
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Đau đầu lo sợ
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Cắt đứt sấn bìm
  </em>
</p>
<p class="thucdong">
  <em class="calibre8">
    Đó đây vui thích.
  </em>
</p>
<p class="calibre7">
  Ngài bèn bước xuống tòa.
</p>
</div>
</div>
</div>
```

```
<div id="ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
always !important; white-space: pre-wrap !important">
```

```
<a href="#a19" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a>
<a href="#a20" style="min-width: 10px !important; min-height:
10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important;
text-decoration: none !important"> </a> <a
href="#ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="min-width: 10px
!important; min-height: 10px !important; border: solid 1px
rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
```

```
</a> </div></body>  
</html>
```



```
<?xml version='1.0' encoding='utf-8'?>
<html xmlns="http://www.w3.org/1999/xhtml" class="calibre">
  <head>
    <meta content="Microsoft Word 12 (filtered)"
name="Generator"/>
    <title>Unknown</title>

    <link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../stylesheet.css"/>
<link rel="stylesheet" type="text/css"
href="../../page_styles.css"/>
</head>
<body class="calibre1" id="a22">
<div class="container" id="a21">
  <div class="container">
    <div class="container">
      <div class="container">
        <h1 class="cent1">
          Lời thêm
        </h1>
        <p class="calibre7">
          Sau Đức Phật, không lời nào nên nói nữa, bởi vì pháp
thoại của ngài vẫn còn đang âm vang. Do vậy, các tông sư Thiên
tông chỉ nói bằng lời vô ngôn, và làm nhiều động tác để hiển
thị ý nghĩa lời Phật.
        </p>
        <p class="calibre7">
          Nhìn thấy đóa hoa trên tay Phật, chư tông đã phóng vào
vòng, nhảy múa nơi bốn hướng, cười vang đồng điệu, và cùng chỉ
tay về đóa hoa. Nếu chúng ta không có thể nghe rõ lời Phật hay
thấy rõ đóa hoa đang đưa cao, chúng ta nên cẩn trọng quan sát
điều pháp vũ chư tông đang vui hưởng để tìm lối nhập môn. Đặc
biệt, hãy nhìn vào ngài Trần Nhân Tông.
        </p>
        <p class="calibre7">
          Màn trình diễn đẹp tuyệt; tuy nhiên, thực sự có một lối
đi tới giải thoát? Chúng ta thấy chư tông đi bộ, chạy, nhảy, múa
và phóng người vào quá nhiều lối khác nhau quanh đóa hoa. Do
vậy, khi chúng ta thấy mê lộ của các dấu chân do chư tông để lại,
ta nên nói rằng thực sự đó có phải là lối đi không lối đi?
        </p>
        <p class="calibre7">
          Ngài Trần Nhân Tông trả lời rằng Phật không nói lời nào
trong 49 năm. Không lời nào nói, trong khi chúng ta còn đang
```

nghe âm vang từ pháp thoại của Phật? Thế nghĩa là chúng ta nên nghe âm thanh vô thanh? Rồi ngài Trần Nhân Tông nói rằng người tu không có thể thấy và nghe Đức Phật xuyên qua sắc tướng và âm thanh. Thế có nghĩa là chúng ta chỉ có thể thấy và nghe Đức Phật qua vô tướng và vô thanh?

</p>

<p class="calibre7">

Chúng ta nên làm thế nào bây giờ? Sắc tướng hiện ra, rồi biến mất; âm thanh sinh khởi và tan biến; nhưng chúng ta muốn vào cõi an bình bất tử?

</p>

<p class="calibre7">

Hãy nhìn vào sắc tướng và nghe âm thanh lân nữa. Tánh biết đang chiếu sáng, nhận ra sắc và thanh. Sắc và thanh tới và đi, nhưng tánh biết không tới, không đi. Nó chỉ ở đó, hết như tánh chiếu của gương sáng, và như tánh vang dội của tòa nhà trống.

</p>

<p class="calibre7">

Tánh biết không có hình tướng, nên gương hiện ra rất nhiều hình khác nhau; nó không có màu sắc, nên chúng ta có thể thấy nhiều màu khác nhau quanh ta. Thế nên, nó là vô tướng, vô hình, vô ảnh; tương tự, nó là vô thanh, không tiếng, không âm thanh.

</p>

<p class="calibre7">

Đó là lý do ngài Tuệ Trung nói, "Cảnh cảnh từ tâm sanh. Tâm cảnh xưa nay không. Chôn chôn ba-la-mật."

</p>

<p class="calibre7">

Hình tướng xuất hiện trong gương và rồi biến mất, nhưng tánh chiếu của gương vẫn ở đó, lặng lẽ và trong trẻo. Âm thanh khởi trong tâm và rồi biến đi, nhưng tánh biết vẫn ở đó, nghe và nhận biết. Do vậy, chúng ta có thể thấy rằng Đức Phật hiện đang cầm đóa hoa, thấy rằng hoa hiện đang đưa cao từ tay ngài - từ một tay. Do vậy, khi chúng ta thấy hoa từ một tay ngài, chúng ta đang nghe tiếng vô của một bàn tay.

</p>

<p class="calibre7">

Chư tô thấy, và chúng ta có thể thấy bây giờ - không chỉ thấy hoa, nhưng cũng thấy tánh biết; tương tự với âm thanh.

</p>

<p class="calibre7">

Hoa được cầm lên, chim đang bay và mây đang trôi; tuy nhiên, tất cả chúng đều nguyên vốn là không, và thực sự bất

động. Khi chúng ta nhận rằng vạn pháp từ tâm sinh, thì chúng ta sẽ thấy mọi nơi chốn đều là cõi an bình bất động, trong đó không hề có gì gọi là thời gian hay khổ đau.

</p>

<p class="calibre7">

Do vậy, chúng ta có thể thấy hoa và nghe tiếng vỗ của một bàn tay khi chúng ta cảm nhận và tương tác qua ấn tượng ban đầu từ tánh biết vô phân biệt, nơi hiển lộ như tánh chiếu của gương và như tánh vang của nhà trống.

</p>

<p class="calibre7">

Khi chúng ta nghe một con chim hót, ấn tượng ban đầu không cho chúng ta biết điệu ca này từ đâu. Khi chúng ta nghe và chỉ nghe thôi, ta không có lựa chọn nào, dù là thích hay không thích điệu ca này, và không phán đoán rằng điệu ca này từ tivi hay máy vi tính, từ sân trước hay sân sau. Khi ta nghe và chỉ nghe thôi, ta nhận ra rằng điệu ca đó hiển lộ trong tâm. Mỗi người chúng ta sẽ nghe điệu ca ở cách khác nhau.

</p>

<p class="calibre7">

Và như thế, chúng ta biết rằng ca điệu đó là tâm hóa hiện ra, và biết rằng vạn pháp là thực sự lặng lẽ, vắng lặng và an tĩnh.

</p>

<p class="calibre7">

Khi chúng ta nghe một con chim hót trên một cây trong rừng, và nếu không có niệm sinh khởi, thì chúng ta thấy không hề có gì gọi là cái tự ngã, và thấy rằng chúng ta là con chim và thấy rằng chúng ta là ca điệu được hót; chúng ta là toàn thể vũ trụ.

</p>

<p class="calibre7">

Thêm nữa, nếu không có ai quanh đó, nếu không có ai ở đó để thấy hay để nghe, câu hỏi là có bất kỳ chút xíu âm thanh nào không? Và có bất kỳ chút xíu âm thanh nào hiển lộ trong tâm hay không?

</p>

<p class="calibre7">

Hay chúng ta nên trả lời rằng tứ cú - có, không, vừa có vừa không, không có cũng không không - không có thể ứng dụng?

</p>

<p class="calibre7">

Tương tự, chúng ta cũng có thể hiểu ngài Trần Nhân Tông qua Bát Nhã Tâm Kinh, trong đó Đức Phật nói rằng sắc tức là không, và rằng không tức là sắc. Do vậy, chúng ta thực sự đang

sông trong cõi của Không.

</p>

<p class="calibre7">

Hãy nhìn vào tâm. Trước khi một niệm sinh khởi, đó là cái không vô tướng. Khi một niệm khởi, một hình tướng hiện ra. Trước khi hoa được thấy, đó là cái thấy vô tướng. Trước khi âm thanh được nghe, đó là cái nghe vô tướng. Chúng ta đều đang tắm trong dòng sông của sắc tướng và cái rỗng rang vô tướng. Nước sông là Không, và sóng là Sắc Tướng; chúng không khác gì nhau.

</p>

<p class="calibre7">

Do vậy, khi thấy, hãy thấy và chỉ thấy thôi; khi nghe, hãy nghe và chỉ nghe thôi. Hãy sống với tánh biết - cái biết vô phân biệt. Đó là khi chúng ta sống với tâm bất sinh. Hãy nhìn tâm, và thấy tánh biết. Ngài Trần Nhân Tông dạy như thế:

</p>

<p class="calibre7">

Vài lời xin thêm nơi đây. Bản dịch có thể không chuyên ngữ tốt, và lời bàn thêm nhỏ nhoi này có thể bất toàn; tuy nhiên, đây là những gì tốt nhất mà tác giả có thể làm. Nếu sách này có công đức nào, đó là do chư vị Thiên sư tại Việt Nam, trong đó vài vị đã dạy cho tác giả một cách trực tiếp và từ bi, trong khi các vị khác đã dạy gián tiếp qua các bài thơ và ngữ lục. Nếu sách này có lỗi nào, sẽ hoàn toàn là trách nhiệm riêng của tác giả.

</p>

<p class="calibre7">

Nguyện xin những lời này khích lệ cho những vị muốn học Thiên tông, giúp những vị đang tu tập, và trở thành một trận mưa hoa đê'ca ngợi những vị đã vào được pháp môn không cửa vào này.

</p>

</div>

<div class="container">

<br clear="all" class="calibre4"/>

<hr size="1" width="33%" class="calibre13"/>

<div class="container">

<p class="calibre7">

<a href=" ../Text/P002.htm#_ftnref1" name="_ftn1" title="" class="calibre9">

<sup class="calibre11">

<sup class="calibre12">

[1]

</sup>

</sup>

```
</a>
<em class="calibre8">
  Bản dịch của Hòa thượng Thích Thanh Từ.
</em>
</p>
</div>
<div class="container">
  <p class="calibre7">
    <a href=" ../Text/P002.htm#_ftnref2" name="_ftn2"
title="" class="calibre9">
      <sup class="calibre11">
        <sup class="calibre12">
          [2]
        </sup>
      </sup>
    </a>
    <em class="calibre8">
      Bản dịch của Hòa thượng Thích Thanh Từ.
    </em>
  </p>
</div>
<div class="container">
  <p class="calibre7">
    <a href=" ../Text/P006.htm#_ftnref3" name="_ftn3"
title="" class="calibre9">
      <sup class="calibre11">
        <sup class="calibre12">
          [3]
        </sup>
      </sup>
    </a>
    <em class="calibre8">
      Tướng Trần Hưng Đạo nói hai câu thơ này để nhắc Vua
      Trần Nhân Tông rằng nước Việt còn có đủ binh hùng tướng mạnh để
      chống ngoại xâm.
    </em>
  </p>
</div>
</div>
<!--EndFragment-->
</div>
</div>
</div>
<div id="ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="display:block
!important; page-break-before: always !important; break-before:
```

```
always !important; white-space: pre-wrap !important">
```

```
<a href="#a21" style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important"> </a>
```

```
<a href="#a22" style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important"> </a> <a
```

```
href="#ZA8EyxsVP6LG55bfyWBKjC" style="min-width: 10px !important; min-height: 10px !important; border: solid 1px rgba(0, 0, 0, 0) !important; text-decoration: none !important">
```

```
</a> </div></body>
```

```
</html>
```